

RECEPCJA I TRANSFORMACJA ANTROPOLOGII CHRZEŚCIJAŃSKIEJ W MYŚLI ALEKSANDRA G. DUGINA

1. Cel projektu

Projekt badawczy zmierza do przebadania twórczości Aleksandra G. Dugina pod kątem obecności w niej elementów antropologii chrześcijańskiej. Chodzi o to, aby ustalić, w jakim zakresie idee antropologii chrześcijańskiej znalazły recepcję w myśli Dugina, a zarazem jak bardzo i dlaczego zostały poddane transformacji. Piśmiennictwo Dugina jest znaczącym przykładem współczesnych rosyjskich prób stworzenia syntezy intelektualnej, łączącej filozofię, teologię, socjologię i politologię w zwarty system myślowy, który może dostarczyć ideologicznych podstaw do istnienia, umocnienia i rozwoju państwa i społeczeństwa Rosji, jak również do wskazania zasad relacji z innymi krajami. Dugin, zgodnie z rosyjską tradycją intelektualną, świadomie i wyraźnie konstruuje system myślowy, w którym element teologiczny odgrywa dużą rolę. Z tego powodu badanie myśli Dugina, podobnie jak wielu dawniejszych i współczesnych rosyjskich projektów społeczno-politycznych, z wyłączeniem refleksji teologicznej musi prowadzić do wyników niepełnych, zniekształconych, nieosiągających celu. Proponowany projekt badawczy zmierza wobec tego do ewaluacji antropologii Dugina z perspektywy teologii chrześcijańskiej. Jest to o tyle uzasadnione, że sam Dugin chrześcijaństwo, przede wszystkim w ujęciu wschodniochrześcijańskim, uważa za istotny czynnik kształtujący jego koncepcje społeczno-polityczne.

2. Badania realizowane w projekcie

Badania będą zmierzały do:

- a) wskazania chrześcijańskich pojęć antropologicznych obecnych w myśli Dugina (które pojęcia są eksploatowane w antropologii indywidualnej i społecznej, jak ukazywana jest antropologia prawosławna i antropologia chrześcijaństwa zachodniego, czy jest to antropologia chrześcijańska przekształcona już przez bizantyzm i rosyjską tradycję związku państwa i Kościołem);
- b) określenia kierunku transformacji pojęć antropologii chrześcijańskiej zgodnie z potrzebami geopolitycznego projektu Dugina (jak Dugin definiuje te pojęcia i relacje między nimi, w jakim zakresie jego interpretacja jest zgodna z doktrynalną tradycją Kościoła, w jaki sposób elementy antropologii chrześcijańskiej dopasowują się do całości koncepcji Dugina, stanowiąc element spójnej teorii antropologicznej, czy mimo transformacji widoczna pozostaje heterogeniczność teologicznych elementów składających się na społeczno-polityczną koncepcję Dugina, a zatem w jakiej mierze elementy antropologii chrześcijańskiej łączą się w tej koncepcji z elementami inspirowanymi przez kultury niechrześcijańskie;
- c) wskazania elementów antropologii chrześcijańskiej nieobecnych u Dugina i ustalenia, z jakich powodów zostały pominięte (w szczególności określenie, które ważne idee chrześcijańskiej nauki o człowieku przeciwstawiają się kluczowym elementom koncepcji społeczno-politycznej Dugina);
- d) określenia, jak we współczesnym rosyjskim dyskursie społeczno-politycznym, bliskim ośrodkom władzy, wykorzystywane są elementy chrześcijańskiej antropologii – takie, jakie zostały przejęte i przekształcone przez A.G. Dugina.

3. Powody podjęcia projektu badawczego

Dugin stał się czołowym przedstawicielem rosyjskiego euroazjatyzmu, usiłując dać teoretyczną podbudowę działalności władz rosyjskich na rzecz integracji państwa, zmiany jego położenia międzynarodowego oraz odzyskania dawnych stref wpływów – zwłaszcza od objęcia władzy przez prezydenta W.W. Putina. Dugin jest najbardziej znanym reprezentantem znaczącego obecnie kierunku rosyjskiej myśli społeczno-politycznej i filozoficzno-teologicznej, zmierzającego do uzasadnienia poglądu o wyjątkowej roli dziejowej i cywilizacyjnej Rosji. W myśli religijno-filozoficznej oraz społeczno-politycznej Dugina odbija się także specyfika współczesnej antropologii rosyjskiego prawosławia. Z jednej strony jest ona wierna dogmatom Kościoła pierwszego tysiąclecia, a z drugiej – strony wyraźne są w niej wpływy bizantyjskie oraz ślady ingerencji władzy politycznej w życie kościelne w samej historii Rusi i Rosji, co prowadzi do przyznawania szczególnego znaczenia państwu jako urzeczywistnieniu wspólnoty ludzkiej oraz do sceptycyzmu wobec zachodnich koncepcji personalistycznych, zwłaszcza jeśli chodzi o wolność osoby we wspólnocie czy też niezbywalną godność i prawa człowieka. Projekt badający myśl Dugina ujawnia to współprzenikanie się antropologii chrześcijańskiej oraz niechrześcijańskich koncepcji społeczno-politycznych.